

Hver tredje time udvander en moldover. Elena Leanca håber, at hun snart kommer med i den statistik og gerne med dansk landbrug som mål. Hun har ingen erfaring med faget, men er klar til at lære og vil finde stolthed i at kunne forsørge sig selv og spare op til fremtiden. Foto: Henrik Lomholt Rasmussen.

Europas syge mand mister sine børn

LandbrugsAvisen mødte fattigdom, bristede håb og udlængsel under sit besøg i Moldova, der kaldes Europas syge mand på grund af sin elendige økonomi, enorme korruption og langvarige politiske krise. De triste forhold har fået godt en fjerdedel af den tidligere sovjetrepublik indbyggere til at emigrere.

Moldova

- **Areal:** 33.851 km² (65 procent opdyrket)
- **Indbyggertal:** 3,5 mio. i 2017 (-1,05 procent tilvækst i 2017)
- **Migranter:** 1 mio. (heraf ca. 1.000 i Danmark)
- **Hovedstad:** Chisinau (ca. 500.000 indbyggere)
- **Valuta:** Leu (1 leu = 0,38 kr.)
- **BNP:** 120 mia. kr. (2017). Landbruget udgør 14,2 procent af BNP
- **BNP pr. indbygger:** 35.000 kr. (2017)
- **Økonomisk vækst i 2017:** 4 procent efter flere år med minus

Kilde: CIA World Factbook

Ung jurist fra Moldova vil arbejde i dansk landbrug

Den juristuddannede 28-årige Elena Leanca er klar til at kvitte sit faste job som sælger og sin lejlighed i Moldovas hovedstad til fordel for en stilling som landbrugsmedhjælper i Danmark.

Af Henrik Lomholt Rasmussen hlo@landbrugsmedierne.dk

Hun er uddannet jurist, har fast arbejde som salgskordinator for fødevarer virksomheden Dr. Oetker, bor i en lejlighed i hovedstaden - og er

parat til at sige farvel til det hele til fordel for et job som landbrugsmedhjælper i Danmark. »Der er ingen fremtid for mig her i Chisinau og Moldova. Dr. Oetkers produkter sælger dårligt, for målgruppen - de unge - forlader landet, så kun de gamle er tilbage. Jeg tjener kun 2.200 kr. om måneden. Det rækker ikke til at spare op til et hus. Alle mine venner er for længst rejst. Forhåbentlig bliver det snart min tur. Jeg har næsten alle papirer på plads«, siger 28-årige Elena Leanca.

Europas syge mand LandbrugsAvisen møder

hende i en park på caféen Penthouse nær Chisinaus hovedgade. Et fåtalligt antal gæster og sparsom trafik på den firesporede vej giver et praj om tilstanden hos Europas syge mand, som Moldova kaldes. Den lille tidligere sovjetrepublik, der ligger klemmt inde mellem Rumænien i vest samt udbryderrepublikken Transnistrien og Ukraine mod øst, syd og nord, er ikke alene Europas fattigste land, men også bundkorrupt. Dertil kommer en langvarig politisk krise og et spændt forhold til Rusland, som støtter Transnistrien økonomisk. Cirka en million moldovere - godt en fjerdedel af befolkningen - an-

For mig vil det ikke være en skam at arbejde i landbruget. Ingen har ret til at dømme mig, så længe jeg forsørger mig selv og sparer op til fremtiden.

Elena Leanca, 28 år, bosat i Chisinau i Moldova.

slås at være udvandet i håbet om en bedre tilværelse andetsteds. Mange søger til EU-lande med et pas fra EU-medlemslandet Rumænien, som via en aftale mellem de historiske og sprogligt tæt forbundne nabolande kan fås, hvis man har ældre rumænske slægtninge. Det har Elena Leanca. Hendes bedsteforældre blev født i den periode, da Moldova var en del af Rumænien fra 1920 til 1945. Men hvorfor vil den unge kvinde arbejde i dansk landbrug?

»Jeg har hverken prøvet at passe køer eller svin, men det havde en af mine juristvenner, Iurie Trifautan, heller ikke, da han tog til Danmark.

Nu arbejder han i en dansk svineproduktion, har lært dansk og virker bare så glad over og optimistisk om mulighederne for at begynde et nyt liv, at han har givet mig lyst til at rejse til Danmark«, forklarer Elena Leanca.

Som hun sidder der på caféen Penthouse med langt udsået hår og make-up og iført modetøj, ligner hun ikke prototypen på en kalvepasser eller medarbejder i en forestald.

»Men jeg er klar til at lære, og for mig vil det ikke være en skam at arbejde i landbruget. Ingen har ret til at dømme mig, så længe jeg forsørger mig selv og sparer op til fremtiden«, fastslår Elena Leanca.

Stoltheden over landbruget skal tilbage

Landbruget spiller en hovedrolle i Moldovas vakkende økonomi. 14 procent af landets BNP - det danske tal er 0,9 procent - stammede i 2016 fra landets produktion af fødevarer, afgrøder og tobak. Men indtægten trues bl.a. af den store udvandring fra landet.

»Det er et stort problem for os. Et gunstigt klima og frugtbar jord giver Moldova et stort potentiale for indtægter fra landbruget. Det kan vi udvikle ved at udveksle erfaringer og arbejdskraft med et højt udviklet landbrugsland som Danmark, men vi vil også motivere unge til at arbejde i moldovisk landbrug og skabe stolthed om faget«, siger dr. Alisa Pîrlig, statssekretær for ministeriet for landbrug, udvikling og miljø. LandbrugsAvisen møder hende på en fære- og gedefestival i landsbyen Cismaea.

»Vi har en lang tradition for opdræt af får og geder, som denne festival hylder. Samtidig skal den synliggøre faget og få dem, der arbejder i denne sektor, til at ranke ryggen«, siger Alisa Pîrlig.

18-årige Aleksandru Caprosu ved, hvad hun taler om. »Min far og jeg har 200 får, og jeg regner med at føre bedriften videre, når han går på pension. Situationen ser ikke alt for god ud nu, men jeg tror på en fremtid for mit land. Derfor bliver jeg her«, fastslår Aleksandru Caprosu.

Enkelte danske landmænd har etableret sig med svineproduktioner i Moldova.

Unge drømmer om job i dansk landbrug

Flere unge veluddannede moldovere er motiveret for at arbejde i dansk landbrug.

Af Henrik Lomholt Rasmussen hlo@landbrugsmedierne.dk

Danmark er mulighedernes land, når det gælder landbrug. I hvert fald hvis man spørger de fem unge landbrugsstuderende, som LandbrugsAvisen møder på landbrugsuniversitetet i udkanten af Chi in u, hovedstad i Rumæniens dybt kriseramte naboland Moldova.

»Vores land er i en svær periode, hvor det er svært at finde arbejde. Jeg kunne sagtens se mig selv få job i dansk landbrug i nogen tid for at samle erfaringer og tjene penge«, siger den 27-årige dyrlægestuderende Maria Panainte.

Hendes fire studiekammerater nikker samstemmende, og 22-årige Marin Deaconu tilføjer:

»Jeg læser til agronom og er sikker på, at jeg kan opkvalificere mig ved at arbejde på en dansk gård«.

Den slags udsagn møder As-

Dyrlægestuderende Maria Panainte (tv.) og fire andre studerende fra Moldovas hovedstad vil gerne arbejde i dansk landbrug. Foto: Oana Bernlow.

ser Mortensen, Moldovas konsul i Danmark, tit i sin kontakt med herboende moldovere.

»Moldovere kan selvfølgelig ikke lukke hullet, hvad angår manglen på hænder i dansk landbrug. Men antallet af bosiddende moldovere i Danmark er i kraftig stigning og udgør for tiden omkring 1.000.

En pæn del af dem er beskæftiget i landbruget«, siger Asser

Mortensen og tilføjer:

»Mange moldovere har en grundlæggende viden om landbrug. De kan malke en ko og håndtere en gris. De kan det gammeldags håndværk og går ikke i stå, hvis mekanikken svigter«.

Blandt moldoverne i Danmark er den jurauddannede Iurie Trifautan. Siden januar i år har han arbejdet i forestalden på en gård ved Hadsund.

»Jeg hørte godt om Danmark og dansk landbrug gennem venner i landet og besluttede mig for at tage derop. Det har jeg ikke fortrudt. Min løn er højere end en jurists i Moldova, og arbejdsforholdene er gode«, siger Iurie Trifautan.

I familien Ciebin passer bedsteforældrene børnebørnene, mens mor Natalia og far Vitalie ligesom en million andre moldovere arbejder uden for landets grænser på grund af Moldovas elendige økonomi og høje arbejdsløshed. 15 procent af Moldovas BNP kommer fra pengeoverførsler fra udlandet. Foto: Henrik Lomholt Rasmussen.

På flugt fra spøgelseslandet

Moldovere udvander i hobetal fra deres kriseramte hjemland.

Af Henrik Lomholt Rasmussen hlo@landbrugsmedierne.dk

At kalde Moldova for et spøgelsesland vil ikke være en helt falsk varebetegnelse. En økonomi, der har været i noget nær frit fald i årtier, betyder nemlig, at det sydøsteuropæiske land har verdens hurtigst faldende befolkningstal. Hver tredje time emigrerer en moldover i jagten på et bedre liv, og landet har nu kun 3,3 mio. indbyggere mod 4 mio. for 10 år siden.

Affolkningen skriger til himlen i de spøgelsesagtige byer og idylliske, men øde landskaber, LandbrugsAvisen passerer på en køretur fra hovedstaden

Chisinau mod sydøst i retningen af grænsen til Ukraine. Og dog, i Griegorievca, en tilsyneladende forladt og forfalden flække, leger et par småbørn på en grusvej. Deres far viser sig at være 36-årige Vitalie Ciebin.

Alle arbejder i Europa

»Min kone og jeg er hjemme for at besøge vores børn og forældre, som passer dem og lever af lidt landbrug. Min kone passer ældre, sort, i private hjem i Italien. Jeg arbejder i den russiske byggebranche. Selvfølgelig er det hårdt at skulle undvære børnene, men vi skal jo tjene penge, og det kan man ikke i Moldova. Alle i den arbejdsdygtige alder fra denne landsby arbejder rundt om i Europa«, fortæller Vitalie Ciebin, mens han spænder gårdens hest for vognen.

»Danmark! Det er et dejligt land. Jeg var på studietur til Dalum Landbrugsskole sidste år gennem et EU-program«, siger Anatoli Gogu, mens han viser telefonbilleder fra sine besøg i danske svine- og kostalde og tilføjer:

»I har et højt udviklet landbrug, som det kunne være spændende at arbejde i og tjene penge«.